

Voor ruim drie miljoen werkenden is een hoger niveau van digitale vaardigheden nodig.

FOTO: ISTOCK

ARBEIDSMARKT

Jaarlijks miljarden nodig om personeel klaar te stomen voor de toekomst

Marelle van Beerschoten, Frans Blom, Bernard ter Haar, Angeliën Kemna, Feike Sijbesma, Hans Wijers, Boudewijn Wijnands en Jaap Winter zijn leden van denktank DenkWerk.

De zorg dat robots en kunstmatige intelligentie ons werk zullen overnemen is ongegrond. We moeten automatisering juist omarmen, om in de toekomst met minder werkenden onze vooruitgang vast te houden. De cruciale succesfactor hiervoor? Miljarden investeren in omscholing (reskilling) en bijscholing (upskilling) op de werkvloer.

Uit ons eigen onderzoek blijkt dat voor het omarmen van technologie ruim een half miljoen mensen de komende tien jaar een noodzakelijke carrièreswitch zal moeten maken. Daarnaast is voor ruim drie miljoen werkenden een hoger niveau van digitale vaardigheden nodig. Het gaat dus om een scala aan ontwikkeltrajecten op meerdere niveaus. Om dit te realiseren zullen overheid en bedrijfsleven jaarlijks in totaal €6 mrd tot €7 mrd moeten investeren.

De impact van technologie op arbeid was vorige maand een van de meest besproken onderwerpen tijdens de jaarlijkse bijeenkomst van het World Economic

Forum in Davos. De revolutie op het gebied van internet en communicatietechnologie zou moeten leiden tot algemene productiviteitsgroei. Toch blijft deze groei in Nederland, net als in andere ontwikkelde economieën, achter ten opzichte van eerdere decennia. De beperkende factor? Een gebrek aan voldoende mensen en vaardigheden om nieuwe technologie toe te passen in ons werk.

Het ontstaan, veranderen en verdwijnen van werk door technologie is van alle tijden. Historisch gezien groeit het aantal banen in 'nieuwe beroepen' met 1% per jaar. Deze nieuwe beroepen drijven een substantieel deel van de vooruitgang: hier wordt de nieuwste technologie toegepast. Nu al zijn er grote tekorten aan personeel voor deze beroepen, onder andere in IT en techniek. Het tekort aan personeel in dit type werk wordt in de toekomst versterkt en versneld doordat de bevolking vergrijst.

In het verleden kon de instroom van starters op de arbeidsmarkt zowel vacatures voor nieuwe beroepen vullen, als de werkenden die met pensioen gingen vervangen.

Door vergrijzing zet de komende jaren de krimp van onze beroepsbevolking in: de instroom op de arbeidsmarkt neemt af, de uitstroom neemt toe. De banen in nieuwe beroepen zullen een relatief grotere aanspraak doen op de instroom. Veel werkenden die met pensioen gaan, moeten worden vervangen door werknemers die elders al een baan of carrière hebben. Om deze mensen te laten doorstromen naar ander werk, moeten we dus actief aansturen op automatisering waar dat kan. In tien jaar zal zo een half miljoen mensen een noodzakelijke carrièreswitch moeten maken.

Automatisering is dus geen bedreiging, maar een noodzakelijk hulpmiddel om capaciteit vrij te maken voor nieuwe beroepen. Dit moet samengaan met

forse investeringen in ontwikkeling van vaardigheden, gericht op een overstap van beroep. Omdat een 'beroep voor het leven' tot nu toe altijd een realistisch vooruitzicht was, ontbreekt hiervoor in Nederland een goed model. Een carrièreswitch is nu nog te vaak complex of financieel onaantrekkelijk.

De overheid zal moeten investeren in post-initieel onderwijs en het versoepelen van beperkende kwalificatie-eisen. Dit maakt een overstap van beroep gemakkelijker. Het bedrijfsleven zal op grotere schaal 'learning on the job' moeten inbedden, gericht op het opleiden van nieuwe mensen.

Om de potentie van technologie volledig te kunnen benutten is het cruciaal dat werkgevers een visie ontwikkelen op de vaardigheden die het bedrijf en werknemers in de toekomst nodig hebben. Voor circa de helft van alle beroepen is de komende tien jaar een hoger niveau van digitale vaardigheden nodig. Dat vraagt om een gestructureerde aanpak, gericht op het ontwikkelen van vaardigheden die passen bij de toekomstige behoeften binnen het beroep. Hiervoor is een verdubbeling van de huidige investeringen in bedrijfsopleidingen nodig.

Investeren in vaardigheden om technologie te omarmen, moet een cruciale bouwsteen zijn in de investeringsagenda van bedrijfsleven en overheid. Om de benodigde miljardeninvestering in perspectief te plaatsen: dit zou slechts 2% van de huidige totale loonsom zijn, terwijl Nederland door personeelstekorten nu jaarlijks €5 mrd tot €10 mrd groei van het bbp misloopt.

We sluiten dus graag af met een vertaling van de woorden van managementgoeroe Peter Drucker: 'De enige vaardigheid die belangrijk zal zijn in de 21ste eeuw, is de vaardigheid om nieuwe vaardigheden te leren. Al het andere zal na verloop van tijd verouderd zijn.'

Automatisering is een vereist hulpmiddel om capaciteit vrij te maken voor nieuwe beroepen